

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 c.
 Helyben másban kéréve:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 c.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 c.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 Karácsony utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczna-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszajáró
 vagy megrendésre nem vállalkoz.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők

Egyes mások ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, jan. 20

Cselédvándorlás.

Az új év kezdetével, de már ezt megelőzőleg az ó év utolsó napjaiban egész kocsis rajvonalakat lehet látni a közlekedő utakon felpakkolva szegényes butorokkal, nélkülözhetlen háztartási kellékekkel.

A gazdasági cseléd költözködik más gazdához. Ez igen természetesnek is látszik első pillanatra, mert a cselédben is ugyanazon folyamat van mint emberben, a mi mindnyájunkkal közös. Az óhajítások, a vágyakozások ösztönzik egy jobb jövő, egy boldogabb körülmények közé juthatni.

Ha azonban mélyebben kutatjuk az okot, a mely a cseléd költözködést tökéletes népvándorlássá tette, valósággal meg kell döbennünk azon a nagy tömegű költözködésen, a mely egy pár év óta mindig jobban-jobban, nagyobb-nagyobb mérvben fokozódik.

Az első főoknak tekinthető számos következményeiben a paraszt szocializmus mérge, a mely az aranyvárakat ígérő apostolok ajkairól elhangozva, termékeny talajra talált a szolgálatban levő nép lelkeletében is. Romboló hatása ott nyilvánul első sorban, hogy elégedetlenné teszi különben türethető helyzetében, ellentétbe hozza kenyéradó gazdájával, a kit később — hol egymás közötti tanakodás folytán, népszocialisztikus lapokból kikapott, tendenciózus bujtogatással meg-

tévesztve — *egyenes ellenségének tart.* Ferde irányban kifejlődött igényei következtében magát szerencsétlennek érzi és ennek következtében kifejlődik a költözködési hajlama és folyton jobbat keresve, vándorol egyik helyről a másikra, sőt nem egy eset van reá, hogy józanabb cseléd társait is szolgálat változtatásra serkenti, nagyon sok esetben nem csekély eredménnyel.

A másik ok, hogy lelki világa — tekintve az igen kevés kivételtől — csekély, vallásos érzete a naponként hallható tévtanok folytán alászállott, erkölcsi alapja nincs. A helyett hogy istenéhez fordulna, még ünnepnapon is inkább a korcsmát keresi, mint az Isten házát. Mert a korcsmában élvez, pap neki nem kell, mert annak fizetni kell és nem ad semmit. Ilyen kijelentéseket lehet hallani tőlük.

Nem csodálható tehát, ha felfogása az ily cselédnek még jó körülmények között is oda fejlődik, hogy magát teljesen boldogtalannak tartja és neki menni kell, ha elfogadható ok egyáltalán nincs is reá. Az ily költözködő cseléd rendszeren elszegényedik, elrongyosodik, elzüllik.

A szolgálati felmondás az ország e részében a negyedik negyed első napja, vagyis október 1-én történik, a midőn is három napi időt engedélyez a gazda az elmenendő cselédnek, a mely idő alatt jövő évi helyét megkeresi és újévkor szolgálatba áll.

Az okokat mindig jól tudom a szolgálatát felmondó cselédnek, de sohasem kérdeztem tőle, mert a valóságot úgy sem

mondaná meg, csak a legtrikább esetben fordul elő.

Egyszer azonban egy hat évet töltött cseléd től mégis megkérdeztem, mert felkeltette kíváncsiságomat, hogy hat év után egyszerre elmegy minden különös ok nélkül.

Kijárt a fizetésed? Ki, nincs panasom. Bajod volt valakivel cseléd társaid közül? Nem volt uram. Nagyobb fizetést kapsz, a hová szándékozol? Nem kapok. Hát mi ok késztet szolgálatod elhagyására? Semmi más, csak az, *hogy próbálok már másutt is.*

Hogy ezeken kívül mily sok mindenféle körülmény van befolyással a cseléd helyváltoztatására, arra igen sok esetet tudok felemlíteni. Kezdem a cseléd csalogató szomszédon, a ki minősíthetlen eljárásával igyekszik a szomszédságban, legtöbb esetben barátjánál lakó jó cselédet alattomos utakon elcsalni, ígérekkel megtéveszteni. Az ily elcsalt cseléd pedig új helyén legtöbb esetben nem válik be, — mert *hivott lévén*, többet megenged magának, mint régi helyén és a legcsekélyebb figyelmeztetés esetén gazdájával szemben állva, mondja: *hogy nem kínáltam magam, az ur csalt el!* Időközben is elmegy. De az ilyen cselédcsábító meg is érdemli kritikán aluli eljárása gyümölcsét!

Vándorlóvá teszi a cselédet még az ő, vagy hozzátartozói pörlekedő természetű cseléd társaival szemben. A szenvedélyesség — a mindig könnyebb életmód utáni vágy stb.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZÁJA.

M o z z a n a t o k

a magyar birodalmi róm. katolikusok
 életviszonyai köréből.

A Kath. Szabad Liceum 1904. jan. 17-iki matinéján
 felolvasta Dr. Szolcsányi Hugó.

Mivel a tapasztalat szerint az általános halálozás mérveiben a gyermekhalálozás arányai szerint igazodik; az pedig a születési arányszámmal áll benső okilag kapcsolatban, nagyon természetes, hogy a születések nagyobb viszonylagos osztalékával dicsekvő vallásfelekezetek is, az általános halálozás szempontjából a sorban elsőbb helyekre kerülnek; — és ezért leginkább ezen körülmény oka azon észleletnek, hogy hazánkban a katolikusokra a népességi arányszámmal magasabb halálozási quota esik. Az elhunytaknak u. i. legutóbb 62, Magyarországon 61 százaléka volt róm.

kath., melyből 50, illetve 51 sz.-a a lat. szertartásuak köréhez tartozott.

Ezen nagy veszteségünket — mint mondták — leginkább a gyermekhalálozás bár folyton csökkenő, azonban még mindig igen magas színvonalát lefoglaló s a többi hazai vallásfelekezetek e tekintetbeni arányait meghaladó mérveiben kereshetjük. A legutóbbi kimutatások szerint az országban 1000 újszülöttre átalán 345, a gör. szert. róm. kath. 347, a latin szert. éppen 349 hét éven alól elhunyt számított. Ez arányszámot csak a gör. keletiek 387 százaléka (1901) multa felül.

Ezen gyermekhalandóság, mely magas színvonalával talán ősidőktől fogva képezi népességünk legsötétebb árnyoldalát, csak részben tudható be népünk nagy születési szaporasága természetes következményének, inkább folyamánya ez a köznépünk körében, a gyermekek észszerű gondozása és a családi felelősség érzete mindenfelé észlelt hiányának, melynek egészség- és közoktatásügyi berendezéseink jóakaró törekvései sem voltak ké-

pések eddig teljesen elejét venni. S a javulást e téren csak népességünk értelmi és erkölcsi mivelődésétől várhatjuk és csak ez uton remélhetjük gyermekeink pusztulásának megmost is rémes arányait szelidíthetni és ezzel az általános halálozás mérveit, a nyugatvidéki államok halandóságának színvonalára le-szoríthatni.

Az imént vázolt kedvezőtlen körülmények mellett, nagy vigaszunkra szolgálhat azon, a statisztika adataival beigazolható ugyancsak régi s állandóan ismétlődő észlelet, mely szerint a halálozás nagyobb mérve daczára sem képes, a hitsorsosaink körében előforduló születéseknek országos arányt haladó száma alapján előállott többletet, a mely tagjaik számát évezredek óta az általános nívautul-szárnyalva növeli, — ellensúlyozni, megro-n-tani.

A népesedés eredményeivel beigazolja ezt az 1901-ben tett tapasztalat is, a mely évben u. i. egy a magyarbirodalmi, mint a magyarországi népesség szubtési többlete alapján 1-2

12 havi részletfizetés mellett
 létesít villamos bevezetéseket csillárokkal
 együtt az

Elektrotechnikai vállalat

Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 11. (Füchsl-ház.)

Telefonszám: 509.

Kossuth-párton, felkiáltások szélsőbalról. Akkor menjünk át a kormánypárthoz, gyávák! Nagy zaj. Elnök csönget.)

Dr. Molnár Jenő: Az újoncjavaslat ellen szól. Tisza ígéreteivel foglalkozik amely ígéret még ma sem teljesítettek. Rakovszky szavait idézi hogy: kézzálogot kérünk! Olyan állapotok vannak, amely állapotok arra engednek következtetni, hogy ígéretekben ma már semmit sem bízhatunk, hiszen szentesített törvények sem tartatnak be.

Bedőházy János levele.

Bedőházy János, a függetlenségi párt kilépett tagja, következőleg indokolta kilépését:

Nehéz szívvel jelenti be kilépését. Megfontolta a lépést, melyet másfél hónap előtt is megtehetett volna. Választói előtt több ízben kijelentette, hogy a függetlenségi politika nemcsak az eszmét őrizni, hanem helyzeteket teremteni és eredményeket felmutatni.

Majd így folytatja, a függetlenségi pártnak a magyar nyelvért folytatott harcáról írva:

Az ilyen függetlenségi politikának helyeslését nemcsak választó-kerületem polgárságánál tapasztaltam, de sok helyt, a hol függetlenségi érzelmi emberek társaságában az országban megjelentem. A függetlenségi párt iránt a közelebbi időben a rokonszenvek és lelkesültségnek a nemzet minden rétegénél oly hatalmas, oly elemi erővel történt megnyilatkozását egyébből sem tudom megmagyarázni, mint abból, hogy a nemzet a függetlenségi pártot tényleges eredménynek kivívásáért látta végre valahára küzdeni.

A helyzet megvolt, annak megteremtésére elég volt a pártnak egy lelkesültebb, talán hevesebb, de kevésbé diplomatikus eszű, vagy mondjuk a függetlenségi politikát őszintebben vevő töredéke. A kihasználás azonban elmaradt. Ehez az egész párt kellett volna, a párt összessége.

A pártban felmerült nézetkülönbséget taktikai kérdésnek tüntették fel. Annak akartam én tekinteni, bár éreztem, hogy itt nemcsak egyszerűen taktikáról van szó, hogy mint

ilyent tekintve is, szemben állok a magam és választó polgártársaim vallott felfogásával. De hát hódoltam a pártegység khunárjának. Aztán gondoltam, hogy a függetlenségi elvekhez való törhetetlen ragaszkodással, az elvek diadala iránt táplált erős meggyőződéssel és hitemmel, dacára, hogy a taktikainak mondott kérdésben nem értek egyet a pártvezetőséggel és a többséggel, nem fogok riktó foltot képezni a pártkör egységes szövetén.

A leszerelés káros eredményének kiemelésével így fejezi be levelét:

Ezt pedig ugyancsak tapasztaljuk a hadügyminiszter kijelentéseiből, ama paczkázó, semmibe sem vevő kijelentésekből, a hogyan osztrák részről a magyar közjogot tárgyalják. A párt szolgáltatta ki saját maga kezéből a fegyvert s íme most a centralizmus fölbukkanó feje vigyorogva kaczag a nemzet szemébe.

Es mindezekért a felelősséget, mint a pártkörnek tovább is tagja, nem vállalhatom s minden pártegységnél s minden szűkkörű pártfelfogásnál előbb való előttem lelkiismeretem kényszere. Midőn azonban kilépek a pártkörből, megmaradok tovább is a függetlenségi és 48-as elvek szolgálatában, a párttal csak egy külső köteleket szakítottam meg ez által, a belső a lélekbeli, a természetes köteleket mindig hordozni, vallani fogom.

Azt is legyen szabad végül, mint reménységet kifejezmem, hogy e lépésem nem foszja érinteni ama baráti viszonyt, melyet eddigi együttműködésünkben szerencsés valék a párt részéről bírhatni, valamint ki kell jelentenem azt is, hogy a tiszteletet és becsülést, a mélyen tisztelt elnök ur iránt változatlanul fogom a jövőben, ugy mint a múltban is tettem, ápolni.

M.-Vásárhely, 1904. január 16.

Maradok kiváló tisztelettel

Bedőházy János.

Lengyel Zoltán, a ki szintén kilépett, a bejelentő levélben a lehető legrövidebben hozza Kossuthnak tudomására a kilépést.

A Sebes-Körös-Társulat közgyűlése.

Az érdekltségi tagok élénk érdeklődése mellett rendkívüli közgyűlést tartott tegnap a Sebes-Körös visszabálozó és ármentesítő társulat. A rendkívüli közgyűlésre a társulat kölcsöneinek konvertálási ügye adott okot. A konverzió azonban nem sikerült s a közgyűlés kimondta, hogy most már nem is foglalkozik a kölcsönök ilyenmő rendezésének kérdésével.

A közgyűlés lefolyásáról egyébként következő tudósításunk szól:

Gróf Csáky Lajos elnökle alatt jelen voltak: Orley Kálmán, Pekánovits Imre, dr. Várady Zsigmond, Feiler József, Frankó Endre, Kabdebó Sándor, Jelentsik István, Tabéry Armin, Czeglédy Imre, dr. Mártonffy Bogdán, Nagy P. István, dr. báró Derchsele Gyula, Géczy Géza, Zeitterer József, Bartholomaidesz János, Mártonffy Gyula, Náduvany Lajos, Schwarcz Sámuel, Hoffmann Mihály, Pálfi Balázs, Krucsó Balázs, Bereczky Géza, Szigeti Elek, Halász Kálmán, Bögös Miklós, Vass Imre, Berger Gyula, Dobó Imre, Szakadati Tógyer, Puskás Lajos, Bonczos Miklós, B. Kiss Mihály, Tardy Lajos, Marhás András, Nagy János, Juricskay Akos, Gyány Ferencz, Kovács Béla, Bence János, Erdélyi József, Horváth János, Horváth Ferencz, Hasas Döme, Solecz Gábor, Drimba Péter, Tripon János, mint érdekltségi tagok és Farkas Kálmán kir. főmérnök, mint miniszteri kiküldött.

Csáky Lajos gróf délelőtt 10 órakor megnyitva az ülést, konstatálja a határozatképességet. A jegyzőkönyv hitelesítésére Frankó Endre és dr. Mártonffy Bogdán tagokat kéri föl.

Orley Kálmán indítványára a közgyűlés legfontosabb tárgyát, a konverzió-ügyet vették először tárgyalás alá. Jelelti az elnökség, hogy megbízatásához képest eljár az összes budapesti s a legnevesebb bécsi pénzüzeteknél, de eredmény nélkül, mert községi kötvények ellenében lettek volna csak hajlandók az intézetek a társulattal az ügyletet megkötni. Sikertült azonban a Pesti magyar kereskedelmi bankkal más irányu megállapodásra jutni. Ez a következő ajánlatot küldte az elnökségnek:

Szöbéli értekezésünk alapján van szerencsénk a t. Elnökséggel közölni, miszerint hajlandók vagyunk, a folyó évi július hó 16-án felt levelünk hatályon kívül helyezése mellett a t. társulat nálunk fennálló kétrendbeli kölcsönének, nevezetesen a 4 $\frac{1}{2}$ százalékos 5.400.000 korona díjas kölcsönnek és a 4 százalékos 1.400.000 korona kölcsönnek, a jövő január 1-én esedékes részletek lefizetése után még fennálló tőkemaradványait egy újabban nyújtandó egyesített kölcsön útján konvertálni. A tőkemaradványok a januári részletek lefizetése után következőképen alakulnak: a 4 $\frac{1}{2}$ százalékos díjas kölcsön tőkemaradványa lesz 4.766.450 korona 32 fillér, a 4 százalékos kölcsön tőkemaradványa lesz 1.312.280 korona 78 fillér. Összesen tehát 6.078.731 korona 10 fillér. Ezen összeghez még hozzászámítandó 4.766.450 korona 3 fillér mint szükséglet a 4 $\frac{1}{2}$ százalékos adósság készpénzben való visszafizetésére, tekintve, hogy ezen kölcsön kizárólag kötvényekben fizetendő vissza, melyek azonban ily nagy összegekben 110 százalékon alul beszerezhetők nem lévén, csak sorsolás útján, tehát 10 százalék felpénzzel vonhatók ki a forgalomból. Ennélfogva a kétrendbeli kölcsön visszafizetésére, összesen: 6.555.376 korona 13 fillér lenne készpénzben beszerezendő.

A kimutatott összeg beszerzésére van szerencsénk javaslatba hozni egy 3 $\frac{1}{2}$ százalékos kölcsön megkötését és pedig: 7.284.000 korona névértékben, mely 3 $\frac{1}{2}$ százalékos kötvényeket, 90 százalékos árfolyamon számolnánk el, mi által a

gör. szert. róm. kath. együttes száma, majdnem egyforma részesedéssel 106 ezer főt halad meg, viszont a kath. vallásra való áttérések száma évről évre növekvő arányokban, ugyanezen idő alatt több mint 22 ezerre ment, — mely mozgalmából a l. szert. róm. kath. tiszta nyeresége nyolczezer, a g. szert. pedig háromzezer lelket tett ki.

V.

Kath. társadalmunknak sok nagyjelentőségű állapota és életviszonyára kellene még kiterjeszkedni; az idevonatkozó ismertetéseket azonban egy felolvasás szűk keretébe nem foglalhatván be, azokat ezuttal mellőzni vagyok kénytelen.

Mindamellett nem akarok e helyről távozni a nélkül, hogy nagyrabecsült figyelmüket, a melylyel eddig megajándékozni kegyeskedtek, kath. társadalmunknak a közművelődés köréhez tartozó a következőkben előadandó mozzanataira fel ne hívjam és a végből szives türelmőkért esedezem.

Evezredek tapasztalata igazolja, hogy azé az ország, akié az intelligencia, mert az értelmiség alakítja a közélet ugyszólván összes nyilvánulásait. Fájdalom, mint katolikusok éppen e téren találkozhatunk a visszafejlődés oly tünetivel, melyek gondolkozóba ejthetnek s érdeklődésünket igen nagy mérvben felkölteni alkalmasak.

A jövő intelligentiája a jelenben nyeri a közoktatási intézetekben kiképzését. A közép és főleg a felső iskolák ifjúságának anyanyelvi s vallásfelekezeti megoszlása, már előre jelzi, hogy az értelmiség számviszonyainak, a jelzett két szempont szerinti alakulása, mily irányt fog — talán már a legközelebb — ölteni. És az a tekintetbeni kilátás ránk katolikusokra nézve, az e jelenséget illető számadatok meg nem felelő állása s fokozatos rosszabbodása miatt, a jelenben kedvezőtlennek mondható. Még a népiskolákba tényleg járó tanköteleseknek 52 sz.-a l. szert. és közel 9 sz. gör. szert. róm. kath. lévén, együttes 61 sz.-ra menő jutalékuk, országos quótájuknak megfelel. Ellenben a gymnásiumi és reáliskolai népességben, még pedig évről-évre erősen apadó mérvben a l. sz. r. kath. 43, a gör. sz. 4, összesen csak 47 sz.-kal lévén képviselve, népességi számarányukkal szemben 14 sz.-kal visszamaradnak. Még rosszabbul alakul az arány a főiskolai hallgatóság körében, a melyben legutóbb (1901.) a l. sz. róm. kath. ifjúság 41, a g. sz. pedig nem egészen 4 sz.-ot érven el, viszonylagos elmaradása éppen 16 sz.-ra emelkedik.

Azért semmi vád, semmi gáncs, legfeljebb dicséret és elismerés illethet bennünket, ha ezen arányszámoknak a tényleges népességi viszonyokkal a lehetőségig harmonikus, méltányos megváltoztatására törekszünk.

(A folytatás köv.)

6.555.376 korona 13 fillér készpénz eredményeztetnének. Ezen kölcsön törlesztési időtartamát készek vagyunk a t. társulat kívánságához képest 65, 70, 75 évre megállapítani és pedig kamat és tőketörlesztéssel együtt 65 évre 4.10 százalék annuitással kamat és tőketörlesztéssel együtt, 70 évre 4.05 százalék annuitással kamat és tőketörlesztéssel együtt 75 évre 4 százalék annuitással. A 65 éves kölcsön annuitása kitenne tehát 298.644 korona, a 70 éves kölcsön annuitása kitenne tehát 295.002 korona, a 75 éves kölcsön annuitása kitenne tehát 191.360 korona, a mi tekintettel arra, hogy a jelenleg fennálló kölcsönök törlesztési szükséglete évente 360.900 koronát tesz, a 65 éves új kölcsönnél 62.256 korona, a 70 éves új kölcsönnél 65.898 korona, a 75 éves új kölcsönnél 64.540 korona megtakarítást jelent, amihez még a megtakarított összeg, szelvény és nyugta bélyege is megtakarításként járul. Ezen megköthető újabb kölcsön rendkívül visszafizetése esetére, a stornódíjat a mindenkori tőkemaradvány után számítandó 2 százalékban állapítjuk meg. Tekintettel arra, miszerint ezen ajánlatunk a t. társulatra nézve nagyon jelentékeny könnyebbülést foglal magában azon reményünknek adunk kifejezést, hogy ajánlatunk a t. társulat részéről kedvező fogadtatásban fog részesülni. Kérve erre vonatkozó becses elhatározásokról mielőbbi szíves értesítéseteket, vagyunk tisztelettel Pesti magyar kereskedelmi bank.

Orley Kálmán kijelenti, hogy a társulati választmány ez ajánlatot sem javasolja elfogadásra, mert nem akarják megterhelni adóssággal az utódokat is és e szempontból a különben előnyös ajánlat sem a tagok, sem a társulat igényeinek meg nem felel. A közgyűlés a választmány javaslatát egyhangúlag elfogadta az ajánlat tárgyalását levette a napirendről. Orley Kálmánnak pedig buzgó fáradozásáért elismerést és köszönetet szavaznak.

Tudomásul vették a földmívelésügyi miniszter leiratát, mely a társulat 1904. évi költségvetését jóváhagyja. Az elnökséget megbizta a közgyűlés, hogy a Fekete-Körös társulatnak a felfogó csatorna költségeihez való hozzájárulás fejében 100 ezer koronát fizessen ki.

Kissebb folyóügyek után Csáky Lajos gróf elnöki jelentéseit tette meg. Így örömmel vették tudomásul, hogy a társulati pénztárt az elnök megvizsgálta s azt legnagyobb rendben találta.

A rendkívüli közgyűlés ezek után fél 11-kor véget ért.

UJDONSAGOK.

Előfizetési felhívás.

Január elsejével lapunk fennállásának tizedik évfolyamába lépett. Egy évtizeden keresztül becsületes törekvéssel, buzgalommal igyekeztünk a közérdek szolgálatában azon nagy célra: a katolikus öntudat felébresztését, a katolikus érdekek istápolását előmozdítani.

Az új évtized küszöbén bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz akik elveinket és irányunkat ismerik s méltányolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk meg helyünket, s hiszszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem annál nagyobb mértékben mutatja irántunk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destructiv irány ellen.

Programmunkat ismeri a közönség. Cze-

lünk egy minden politikai párttól független kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és Bihar megye érdekeit védve, e mellett hű tükre legyen a főbb országos, kivált katolikus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerítően értesít minden nagyobb jelentőségű eseményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak bőveket és hűek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesít a megye minden pontjáról s az ország nagyobb városairól.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat pártolni, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A »TISZANTUL« szerkesztősége és kiadóhivatala

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

TAJEKOZTATO.

Jan. 24. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 2. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 14. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 25. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz 10. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz 24. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Apr. 14. Kath. Szabad Liceum zárúnnepélye.
Prohászka Ottokár dr. szónoki beszédével (estélye.)

* 400,000 korona kölcsön. Különös irás érkezett tegnap Nagyvárad városához. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ebben tudatja, hogy arról értesült, miként Nagyvárad városa megakarja venni a nagyváradai gázgyárat és e célra 400,000 koronás kölcsönt szándékozik felvenni. A bank felajánlja e tekintetben szolgálatait s kéri, hogy a részleteket közöljék vele s akkor megteszi ajánlatát a kölcsönre. A város házában nagyot néztek ezen a megkeresésen, mert ugyan a 400,000 korona jó volna a városnak, de más célra, nem a gázgyár megvételére.

* Fegyelmi ülés. Nagyvárad város fegyelmi választmányja holnap, pénteken délután 3 órakor a város házában ülést tart, több városi tisztviselő súlyos fegyelmi vétségében.

* Siket-néma gyermekek oktatása. A szomszédos Debreczenben a siket-néma gyermekeket gyámolító egyesület még a múlt év október havában iskolát nyitott, a hol a siket-néma egyének, de főleg gyermekek oktatásával foglalkoznak, azonkívül hajlandóságuk szerint más-más iparágra megtanítják őket. Az iskolának növendékei vagyoni viszonyaik szerint részint fizetők, részint díjmentesek. Az egyesület megkereste a nagyváradai rendőrkapitányi hivatalt, hasson oda, hogy Nagyváradról is adják be a szülők siket-néma gyermekeiket a debreczeni intézetbe, mely valóban nemes célú szolgálat. A rendőrkapitányi hivatal a megkereséshez képest ez uton is felhívja azon szülőket, kiknek 6—15 éves siket-néma gyermekei van-

nak s ezeket a nevezett intézetbe beadni szándékoznak, hogy az illető gyermekek összeírása végett a rendőrkapitányi hivatal egészségügyi osztályánál jelentkezzenek.

* Szegény-ebédek a főpap ajándékából. Abból az 1000 koronás ajándékból, — melyet egy magát megnevezni nem akaró róm. kath. főpap adott át a székház felavatási ünnepélyén a polgármesternek — a város feje szegénysorsu iskolásgyermekeket lát el ingyen ebédekkel. Tegnap volt az első ilyen ebéd a róm. kath. főpap ajándékából az orth. izraelita népkonyhán. 200 szegény gyermek gyűlt össze a város minden részéből; a legtöbb, 78, Ujvárosról jött, keresztények, zsidók vegyest. Az egyik gyermeknek bejött az édesanyja is. Szemében ott ült az éhség s darab kenyeret kért a fiától, a ki a II. elemi iskolába jár. A fiu azonban jóétvágyu gyerek lévén, a hatalmas szelet kenyérből csak egynehány falatot juttatott az édesanyjának. A gyermekeket vezető egyik tanító aztán leültette s megvendégelte az éhező anyát, aki eljött messze Csillagvárosról, gondolván, hogy ahol jóllakik a fia, jóllakhat ő is. A szegény gyermekek csütörtök és vasárnap kivételével minden nap ilyen nagyszámban mennek ebédelni kellő felügyelet mellett.

* Honnét terjed a difteritisz. Dr. Baróthy Ákos v. főorvos előterjesztést tett a polgármesterhez a fertőző betegségek tárgyában. A főorvos észlelete szerint ugyanis nagyon valószínű, hogy a fertőző betegségeket a hegyről hurcolják be s véleményezte, hogy a hegyről bejövő gyermekek az uralkodó difteritisz járvány miatt tiltassanak el az összes olasz elemi iskoláktól, a kerülők pedig járják fel a hegyet s a gyanus torokbeteg gyermekeket irják össze s jelentsék be. A városi tanács tegnap tárgyalta a főorvos előterjesztését s azt visszaadta a főorvosnak azzal, hogy hívja fel a hegybíró, miszerint járassa be a kerülökekkel a hegyet s a betegeket irassa össze. Ha ezekből szükségesnek látszik, szigorubb intézkedéseket vesznek igénybe.

* Az uszoda elköltözik. A körözs-utczai uszoda ideje is lejárt az új város ház építésével. A jelenlegi berendezéssel ugyanis képtelenség, hogy ott legyen ez az ócska alkotmány a Körözs partján, minden mástól eltekintve, már csak közérkölcsei szempontból is. A város közgyűlése különben is csak addig adott engedélyt az uszodára, amíg az új város háza felépül. A városi tanács elhatározta, hogy felszólítja az uszoda tulajdonosát, miszerint záros határidő alatt bontassa el a Körözs partjáról a rozoga bódékat.

* Egy halálra ítelt. A La Rappel című francia lap írja a következőket: Spiridon Nikolajevics Sándort, aki a keleti egyetem hallgatója volt, forradalmi üzeimek miatt halálra ítélték és az ítélet végrehajtásáig bebörtönözték. Az elítelt asszonynak öltözve megszökött a börtönből és Romániába került, ahol orosz titkos ügynökök kinyomozták és letartóztatták. Az orosz kormány erre az elítelt kiadatását kérte, Románia azonban ezt megtagadta és a magyar határra vitette Spiridon Sándort, aki most Budapesten van, ahol nem esik semmi bántódása, mert a politikai elíteltet a magyar kormány sem adja ki.

* Rablótámadás az utcán. Székely Antal 19 éves dijak ujbpesti lakos jelentést tett ma a rendőrségnek, hogy tegnap este rablótámadásnak esett áldozatul. A fiatal embert az ujbpesti Mária-utca sarkán valaki követel f-jbe vágta, mire Székely összeesett. A híd-g azonban magához térítette és akkor vette észre, hogy órája és 7 korona készpénze eltűnt. A rendőrség keresi a rablót.

* **A színház tűzbiztonsága.** A Gerő Armin főkapitány által a színház tűzbiztonsága érdekében összehívott értekezlet tagjai tegnap újból tanácskoztak. Gerő Armin elnöklete alatt jelen voltak dr. Hoványi Géza, Rimler Károly, Hlatky Endre, dr. Berkovits Ferencz, Mezey Mihály, Kőszeghy József, Belányi Imre villamos igazgató, Somogyi Károly színigazgató és Mendelényi Béla fogalmazó. Az értekezlet megállapította, hogy a következőket terjeszti javaslatként a városi tanácshoz: a színházfelügyelő kilakoltatása sürgős ugy a színház tűzbiztonsága, mint emberi szempontból. A vasfüggöny felhúzása villamos motorikus erőre alakíttassék át, de a leeresztés kézi erőre is történhessék. Helyesnek véli az értekezlet, hogy a szükségkijáratok forgalomba jöjjenek s ezt megszokja a közönség. A karzati kijárat előtt a dobogó kiszélesítendő. A zártszékekénél levő 2-od emeleti külső terraszról vaslépcsőt készítsenek az épület külső fala mellett. A szükséglámpák közvetlen az accumulatorból is bekapcsolhatók legyenek; a színpadon levő gyertyák pedig drótkosárral véssenek körül. A színházi villamos vezeték fahurkolata haladék nélkül tűzálló burkolattal látandó el. — A főmérnököt felkérték, hogy a színpadi záporkészülék, az állóhelyek befogadó képességének és a füstszelap nagyításának kérdését tanulmányozza. Annyit megállapított a bizottság, hogy az országban nincs egy színház sem, amelynél jobban volna gondoskodva a tűzbiztonságról. Kapcsolatosan megemlítjük, hogy Rimler Károly polgármester a színház tervezőjét, Fellner műépítész Nagyváradra szándékozik hívni, hogy a színház körül felmerült kérdésekben véleményét kikérje. Ilyen az a kérdés, hogy miként lehetne a színház nézőterét megnagyobbítani, a diszletraktárt mellé építeni stb.

* **Köszönvényilvánítás.** A nagyváradai ipartestületi ifjuság önképző egyesületének 1904. január hó 10-én a Zöldfa dísztermében tartott táncestélyének költségeihez felülfizetéseikkel hozzá járultak: Dr. Barabás Béla orsz. gyűl. képviselő 20 kor. nagymélt. Szencsényi Pál váradai kath. püspök 10 kor. Kiss Károly 4 kor. Neumann Vilmos, Oláh Lajos, Szilágyi Tivadar 3—3 kor. Cser János, Kalla István, Mertz János, Némeh Antal, Petruska Mariska (Beléyes). Szabó László, özv. Sonnenfeldné 2—2 kor. Körössy Sándor 1 kor. 20 fill. Kiss Gyula, Kovács Mihály, Nagy János fésűs 1—1 kor. Lányi Imre 60 fillér. Fogadják a szíves felülfizetők egyesületünknek e helyen nyilvánított hálás köszönetét. **Az elnökség.**

* **5000 korona a mentő intézményre.** A vörös-kereszt nagyváradai fiókja felajánlotta, hogy a Nagyváradon létesítendő mentő intézmény berendezésére 5000 korona összeget rendelkezésre bocsát. Dr. Beóthy László főispán, mint a vörös-kereszt egyesület helyi elnöke, értesítette Nagyvárad városát, hogy az 5000 koronát kintalta, továbbá a vörös-kereszt egyesület részéről a mentőintézmény igazgatóválasztmányába dr. Hoványi Géza küldett ki.

* **Arvizveszedelmek.** Nagy veszedelem érte a lipótmegyei Boca községet. A hegyoldalba épült kis tófalú majdnem teljesen elpusztult egy éjszaka alatt a hóolvadás által okozott árviztől. A tél folyamán ugyanis — mint tudósítónk írja — a község feletti erdőrészen erdőrtást végeztek és a levágott fatömböket otthagyták az erdőben, hogy majd a tavaszi olvadás alkalmával, amint ezt máskor is szokták, lecsuszassák a völgybe. A múlt héten beállott hirtelen olvadás azonban lesodorta az ezrekre menő fatömböket s a víz nekivitte azo-

kat a falu felső szélén fekvő házaknak, még pedig oly erővel, hogy a fából készült házak recsegve-ropogva zúzódtak össze. Ez a szerencsétlenség még szerencsére estefelé történt, mikor a lakosságnak sikerült elmenekülni az elpusztított házakból és a kevésbé veszedelmes helyen lévő házakba húzódtak. Ejjel azonban újabb veszedelem érte a szegény népet. A nagy fatömeg egyideig felfogta a lefutott vizet, ami azonban később annyira felgyülemlett, hogy átcsapott a fatörzseken és egy fél óra alatt ellepte az egész falut. A víz betódult a házakba s a megrémült lakosság a hideg éjben kénytelen volt menekülni a víz által elsodort házak tetéjére és a lesodort fatömbökre, melyekből talpakat rögtönöztek. A szerencsétlenség közben több emberélet is pusztult el, de ezek száma még eddig nem volt megállapítható. A lakosság szarvasmarha-állománya azonban, mely egyedüli jövedelmi forrását képezte a szegény népeknek, majdnem teljesen elpusztult.

* **Az egyetemi magántanárok.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter jóváhagyta dr. Zubriczky Aladár, székesfővárosi főreáliskolai hittanárnak a budapesti egyetem hittudományi karán az ókori keresztény irodalom történetéből egyetemi magántanárként történő képesítését.

* **Szerencsétlenség a fegyverrel.** László Sándor mezőteleki 22 éves napszámos e hó 18-án, a forrázpisztolyába már régebbi idő óta bele rozsdásodott töltényt ki akarta löni. Mintán a fegyver csak kétszeri próbálgatásra sült el, felhúzta a kakast és a szájába fogta a csövet, hogy kilője belőle a töltést. A fegyver elsült s a golyó a bal arczán furódott keresztül. A sérült embert tegnap beszállították a biharmegyei kórházba, ahol jelenleg gyógykezelés alatt áll. Sérülése nem veszélyes, s így rövid idő alatt elhagyhatja kórházat.

* **Affaire. Bede Jób** hírlapíró tegnap a »Pesti Hírlap«-ban nyilatkozik. Nyilatkozatában, mely gróf Teleki Sándorral illetőleg a gróf lemondásával a Ház jegyzői tisztjéről foglalkozik, azt írja, hogy Teleki hazudott. Gróf Teleki megbizta Dániel Gábor és Komjáthy Béla képviselőket, hogy Badéttól elégtételt kérjenek.

* **Öngyilkos cseléd.** Fodor Erzsébet nagy-kágyai születésű 17 éves cseléd tegnapelőtt öngyilkossági szándékból zsiros szódát ivott. Szerencsére azonban oly keveset vett be a különben ölt szerből az életunt leányzó, hogy attól semmi komolyabb baja nem lesz. Az öngyilkos cselédleányt behozták Nagyváradra, s a biharmegyei kórházban gyógykezelik, honnét hamarosan elbocsátják.

* **A bileki katasztrófa.** Szerajevából jelentik: A bileki katasztrófa ügyében Grünzweig ezredes és vádlottársai ügyében befejezték a főtárgyalást. A katonai perrendtartás szabályai szerint az ügyiratokat a katonai törvényszék elé, onnan pedig a legelső katonai bíróság elé terjesztik. Ez dönt végérvényesen az ítélet dolgában és az uralkodó akaratnyilvánításának kikérése után az elsőfokú bíróság kihirdeti az ítéletet. Ez a kihirdetés valószínűleg még e hónap végén megtörténik.

x **Kovács L. és Társa** cégelapunk mai számában közölt hirdetésére tisztelettel hívjuk fel olvasóink szíves figyelmét. — Egyszeri próba vásárlás elegendő arra, hogy ezen üzlet pontos kiszolgálásáról, árni jó minőségéről, valamint az árak rendezővültségeiről bárki meggyőződést szerezzen.

x Tisztelettel hívjuk fel lapunk olvasóinak szíves figyelmét **Sz. KOCSIS JÁNOS** katonai, egyenruházati, férfi-szabó cég elapunk mai számában közölt hirdetésére. 606.

Igazságszolgáltatás.

A kolozsvári-utcai rablás.

A múlt év július 25-én a nagypiaczteri Temesvári-sörccsarnokban idogált Restye Pask pesterei legény. Aligült egy negyed óráig egyedül, mikor Bota Illie már kissé ittasan betért a sörccsarnokba s a Restye asztalához ült. Jó ideig idogáltak együtt és Restye észrevette, hogy Botánál nagyobb összegű pénz van. Az ittas embert kicsalta hát a sörccsarnokból s addig tartotta szóval, míg a kolozsvári-utcai Veisz-féle házhoz értek, ahol Restye Pask szekérével megszállott. Itt becsalta Botát az istállóba s egy kapanyéllal úgy ütötte fejbe, hogy a szálas ember eszméletlenül rogyott össze.

Restye Pask ezután elvette az eszméletlen ember pénzét s nyomtalanul eltűnt.

A Veisz-féle ház lakói ott találták meg az elszédült embert az istállóban s beszállították a biharmegyei kórházba, ahol még aznap kihallgatták s vallomása alapján megindította a kir. ügyészség a vizsgálatot.

A csendőrök csakhamar kézrekerítették Restye Paskot, aki azonban tagadta, hogy ő fosztotta ki Bota Illiet.

Ezzel szemben bizonyítékok voltak a Veisz-féle ház lakóinak vallomásai, akik eskü alatt bizonyították, hogy ráismertek Restye Paskban arra az emberre, aki Bota Illiével az istállóba ment.

A törvényszék esküdtbirósága tegnap ült össze, hogy ez ügyben ítélkezzen **Millye Gyula** elnöklete alatt.

Az esküdtbiróság következőkép alakult meg: Szavazó bírák: **Debreczeny József** és **Nagy József.**

Ügyész: **Korn Lajos.**

Védő: **Némethy Ferencz dr.**

Rendes esküdtek: Sződányi Nándor, Veres István, Szankovics József, Stauber József, Csanak Jenő, Tardi György, Szilágyi Gábor, Altóder Vincze, Nagy Lajos, Rieger Gusztáv, Posztós István, Kopócsi Endre.

Pótesküdek: Hoffmann Henrik, Váradai Mór.

A főtárgyaláson váratlan fordulatot adott az eddig rejtélyes bűnügynek Restye Pask vallomása. Ugyanis beismerde, hogy ő volt Bota Illiével a Temesvári-sörccsarnokban s ő vele jött el onnan a Veisz-féle házhoz.

A tanuvallomások is megerősítették, sőt kétségen kívül helyezték Restye bűnösségét s **Korn Lajos** ügyész mind e bizonyítékokat meggyőzően csoportosította vádbeszédében.

Dr. **Némethy Ferencz** minden enyhítő körülményt felemlítve Restye védelmére, a 92. szakasz alkalmazását kérte.

Az esküdtek egyhangulag bűnösnek mondták ki Restye Paskot az erőszakos rablás bűntettében s az esküdtbiróság e marasztaló verdict alapján a 92. szakasz alkalmazásával **5 évi fegyházra** ítélte.

Gyilkos béres.

Bajdoy János az önértetes parasztnak abból a fajtájából való, aki vérenek hirtelen felkavarodásakor ölni képes inkább, mintsem a rajta esett sérelmet megtorlatlanul hagyná. Erős indulatos ember, de kötelességtudó. Így mondják akik együtt éltek és dolgoztak vele Erkenézen béres volt Szlávi József birtokán s nem igen adott panaszra okot. Egyszer ám valami mulasztás miatt durván rászólt az ispán, s az indulatos béres ostornyéllal vágott vissza, úgy hogy az ispán belehalt a szenvedett súlyos ütésbe. E miatt az erős felindulásban elkövetett emberölésért a törvényszék büntető

tanácsa tekintetve véve az enyhítő körülményeket, másfélévi börtön büntetésre ítélte.

A tömeggondnok ur. Klasszikus természetű ügy foglalkoztatja most a fővárosi jogászörököt. Egyik fővárosi napilap szombaton megírta, hogy egy magasrangú bíró veje, aki csak néhány nappal ezelőtt lett ügyvéd, már jövedelmező gondnokságot kapott, holott általános tapasztalat, hogy az ügyvédeknek rendes körülmények között sok-sok évig kell várni, míg ez a szerencse éri őket. Ez a hirtelletes helyről másnap megczáfolták, ami most már éppen azért kelt érthető feltűnést, mert ez a hír — amint azt maga a Budapesti Közlöny is bizonyítja — megfelel a valóságnak az illetékes helyről jött czáfolt daczára is.

Eremits képviselő gyilkosai. Az Eremis Pál gyilkosai ellen a nagyikindai törvényszék előtt folyamatban levő büntetőben a család a budapesti törvényszék delegálását kérte. A nagyikindai királyi ügyészség pártolólágg terjesztette föl a kérvényt a budapesti ügyészséghez. Hogy a gyilkos testvérek még rövid idő előtt Eremist nem gyűlölték, kitűnik abból, hogy a legutóbbi kongresszusi választások alkalmából Sibul Mládea, az idősebbik, Eremitre szavazott, sőt egyik főembere volt. Minthogy alapos a gyanú, hogy Sibulék csak bérnyilkosok voltak, a vizsgálat most abban az irányban folyik, hogy Sibulék kikkel érintkeztek a gyilkosságot megelőző időben és kitől kapták a náluk talált értékes, angol gyártmányú revolvereket.

EGYESÜLETEK.

Az iparos ifjak gyűlése. A nagyváradai iparésület ifjusága önképző egyesületének választmányára ma, csütörtökön este 8 órakor, egyleti helyiségében (Szent-László-tér, Kovács-ház) választmányi gyűlést tart.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Csütörtök: Két szék között a pad alatt, új vigjáték itt először.

Péntek: Két szék között a pad alatt. (új)

Szombat: A vándorlegény, új operett, itt először. Eyslertől.

Vasárnap: A vándorlegény.

Folt, a mely tisztit.

Szokatlanul szép és igaz siker dobzódott tegnap a tapsokban a színház fehér falai között. Szokatlan volt, mert végre nem a kakevalke duhajságának tapsoltak s nem a karzat tapsolt.

Echegaray nagy szinpadai forranggal megcsinált darabját mesterien érvényre juttatták tegnap este. Majdnem kivétel nélkül megfelelő erő kezébe kerültek a szerepek.

Keszler Edét illeti első sorban a dicséret, a ki annyi drámai erőt és annyi közvetlen igaz hangot még talán nem is mutatott, mint tegnap este. Igaz volt rajongásában, igaz a szenvedélyek féktelen kitörésében s a hogyan az utolsó felvonás tragikus jeleneteit megjátszotta, az az egész közönséget féktelen tapsokra ragadta.

Matilda szerepét Kápolnai Juliska, már bevesebb erővel, de játékban, felfogásban sok

igazsággal alakította. Kifogásolható csak az itt-ott hamis hanghordozása.

E. Kovács Mariska tulságos gyermekes naivsággal burkolta Henriqueta romlottságát, ilyen kontraszt talán még sem lehet egy nő lelke és külső viseelkedése között.

Meglepően jók voltak **Szathmáry** és **Szöke**, szerepkörükön kívül eső szerepökben. Szathmáry mint drámai apa, Szöke pedig mint szerelmes mutatkozott be tegnap s mindkettőjük játéknak öntudatos, igaz színezése meglepett bennünket. Szöke, ha organuma erősödik s alkalmá lesz nagyobb szenvedélyek alakítására, kiváló lyrai szerelmissé fejlődhetik.

Jó volt Somogyiné és Déry intrikus szerepében.

Az előadás értékével arányos volt a külső siker is. Sok taps, még pedig őszinte taps. Könyek a páholyokban és a karzatban.

Ujdonságok. A színház igazgatója a következő ujdonságokat szerezte meg előadásra: »Egyenlőség« »Doktor kisasszonyok« »Aranyhír« »Simonyi öbester« melyek még Virágvasárnap előtt színpadra kerülnek.

A mai premier. Calderon kitűnő verses vigjátéka: *Két szék közt a pad alatt*, került ma színpadra a Szigligeti színházban. Főszereplők: László Irén, E. Kovács Mariska, Berényi Vanda, Agnelly Irén, T. Pogány Janka, Tóth Elek, Bérczi, Szarvasi, Déry, Szöke.

Frizzó (Fregoli) átváltozó művész tegnap sürgőnyileg értesítette a színház igazgatóját, miszerint vendégszereplését január hó 26-án kezdi meg Nagyváradon.

Vándorlegény. Eysler operettjének próbái naponta folynak, s annyira előre haladtak, hogy a premier márszombaton megtartható lesz. Kitűnő szerepök van a darabban: Horváth Kálmánnak, ki a czim szerepet játsza, továbbá Békeffy, Szathmáry, Bérczi, Sziklainak. A hölgyek közül Ruzsinszky Ilonának, Parlaghy, Corneliának, T. Pogány Jankának. A darabot Müller Mátyás karnagy és Szathmáry, a rendező nagy gondnal tanították be.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 111. Bérletszám 108. (páros)

Ma, csütörtökön 1904. január 21-én:

Két szék közt a pad alatt.

Vigjáték.

HELYARAK: Nagypáholy 14 korona. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Szólya 3 kor. Korszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill. Közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10 től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. óráig előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken január 22-én

Két szék közt a pad alatt.

Vigjáték.

MULATSAG.

Farsangi Naptár.

Január 23. Bary-falon záróestélye a Zöldfában.
Január 14. Reformátusbál a Fekete Sasban.
Január 24. A P. Szőlősi Olvasókör táncmulatsága a Jégginczéban.
Január 30. Kiskereskedők táncestetélye a Kereskedelmi csarnokban.
Február 6. Helyőrségi bál.
Február 7. Kath. Legényegylet bálja a Zöldfában.
Február 13. Kath. Kör. bálja.

Kiskereskedők táncestetélye. Az idei farsang egyik legsikerültebb mulatsága lesz a kiskereskedők házi estetélye. A meghívókat tegnap küldték szét a megye minden részébe. A helybelieket és a társulati tagok meghívót ma küldik szét.

Rég óta nem nyilvánult oly érdeklődés mulatság iránt, mint erre, amennyiben a megye közelebb eső, sőt Belényes, Vaskó, Tenkes, stb, vidékéről is napról-napra kérdezősködnek az estetély iránt. Igaz, hogy a vidéki tagjaink oly lelkesedéssel agítálnak az idén az estetély érdekében, mint eddig soha.

A rendezőség ez uton hozza tudomására mindazoknak, akik még meghívóra igényt tartanak, hogy ebbeli szándékukat Weintraub Mór társulati elnökénél személyesen, vagy telefonon, esetleg egy levelezőúton jelentsék be, hogy azok azonnali szétküldése iránt intézkedhessen. — A zenét Hamza Gyuszi szolgáltatja.

Meghívó. A nagyváradai és biharmegyei kiskereskedők társulata segélyalapja javára 1904. évi január hó 30-án a Kereskedelmi Csarnok összes termében zártkörű házas táncestetélyt rendez. Kezdeté fél 9 órakor. Belépődíj: S emély-jegy 2 kor. Család-jegy (3 személyre) 5 korona. Karzat-jegy 1 kor. Jegyek a meghívó felmutatása mellett előre válthatók: Kiss Károly, Mihelli és Kandell Szt. László-tér, Schönfeld Sámuel Kossuth-utca, ifj. Weiss Bernáth és Szabó Testvérek Zöldfa-n, Schön Illés Bazár-épület és Mandel Ede Kert-utca.

REGÉNY CSARNOK

A tenger alatt.

— Kalandos regény. —

46

(Megjelent a Strand Magazine 1902. évfolyamában.)

Írta: Max Pemberton.

— Rajta fiuk! — biztattam őket. — Egy óra múlva megudjuk, vannak-e emberek a szigeten, vagy nincsenek. Többet annál, hogy meggyilkolnak, úgy se tehetnek velünk; s az erőszakos, gyors halál mindig ér annyit, mint a hosszú, kínos, sorvasztó éhhalál. Előre hát és mindenki nyissa ki a szemét.

Majdnem megéljeneztek és vigan, jókedvűen indultak el velem. Mert nagy vezér az éhség: jobban bátorít, mint bármely más jutalom reménye, kivált ha még szomjúság is párosul vele. A veszedelmes szírtek és örvények, ahol máskor habozva álltunk volna meg, sima, egyenes utnak tetszettek s fél annyi időbe se került, míg leértünk az öreg francia sásfészkébe, mint amennyi ideig fölfelé jöttünk.

De nem álltunk meg odalent sem. Csak épen nagyot ittunk abból a hűvös vizsugárból, mely a sziklafalból vékonyan csurgott alá; s ez az ital viz oly erőt és vakmerőséget adott, hogy akár száz emberrel is szembe szálltunk volna, noha csak négyen voltunk.

Körülbelül háromszáz lábnyira a kert fölött, melyben a B-llenden Ruth háza volt, széles sziklapárkányra értünk, ahol az ösvény lekanyarodik a völgybe. Itt megálltunk, mert innen lehetett csak látni a sziget belsejét s mi-

előtt lejjebb szálltunk volna, kissé körül akarunk tekinteni. A tropikus rónában rövid az esti szürkület; alig pár percczel napszállat után csaknem éjszaka van, de a holdvilág szerencsére elég fényt árasztott, hogy mégis láthattunk egyet-mást.

Lábaink alatt feküdt az erdő, ahol hat nappal ezelőtt hajtó-vadászatot rendeztek ránk a haramiák; amodább terjedezett a széles völgy, mely oly csöndes és kihalt volt, mintha soha emberek nem laktak volna benne. S ami a legkülönösebb volt, a szó szoros értelmében vett ködnek nyomát se láttuk sehol. Valami kékes párázat libegett ugyan a völgy fölött s nekem úgy tetszett, hogy a lélekzetvétel kissé nehezebb, mint rendesen; de ezt az éhségnek és ki-merülésnek tulajdonítottam, s meg voltam győződve, hogy az egész »alvó évszak« csupa mese és ostoba kohlomány. És a többiek is ugyanezt hitték.

— No én ugyan egy csöpp ködöt se látok, — dörmögte Bligh Péter, — s ugyancsak bolondok voltunk, hogy elhittük ezt a lári-fárit amivel asszonyokat, meg gyerekeket szokás ijeszgetni!

De a kis Dolly Venn, akinek legjobb szeme volt mindnyájunk közt, aggodalmasan csóválta a fejét és így szólt:

— Lehet, hogy lári-fári az egész köd; de annyi bizonyos, hogy egyetlen embert se látok s a házakban se ég sehol lámpás. Ugyan hová tűnhettek el s miért van oly sötét odalent?

Mintha csak erre a töprengésre akart volna válaszolni, Seth Barker hirtelen meghökkenve kiáltott föl:

— Ég a tenger! . . . Meggyújtották a tengert!

Mindnyájan arra fordultunk, amerre mutatott: az északi sziklazátony felé és Bligh Péter keresztet vetett magára.

— Csakugyan ég! . . . ki látott valaha ilyen csodát!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Az ülés vége.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, jan. 20. (Saj. tud. táv.) Az ülés végén Kovách Pál a földalatti villamos ügyében, Gabányi pedig ex-lex végrehajtások miatt interpellált s ezzel az ülés véget ért.

A főrendiház ülése.

Budapest, jan. 20. (Saj. tud. táv.) A főrendiház mai ülésén Csáky Albin gróf elnök napirend előtt elparentálta a közel multban elhunyt főrendeket, Rimély püspököt és Clotild főherceg kisasszonyt. Ezután a tisztviselők fizetésrendezésének tárgyalásakor Zichy Nándor gróffal szemben Tisza István védelmezi a javaslatokat.

A tapolczai választás.

Tapolca, január 20. A tapolczai választás 8 órakor vette kezdetét a szokásos eljárással és 9 órakor kezdtek meg a szavazást. Az egyik szavazatszedő bizottság a városháza tanácstermében, a másik a városházán elhelyezett tűzoltó lakmányán van. Választási elnök Takács Jenő, szavazatszedő kiküldöttségi elnök Rédl Gusztáv. Acs Ferencz és Csígyó Ferencz nelyettes elnökök.

Tapolca, január 20. A szavazás rendben folyik. Makfalvayra eddig 159

és Pékre 8 szavazatot adtak le. A zimankós, havas idő miatt a falvakból csak uhezen vonulhatnak be. (M. T. I.)

Megczáfolt messaliance.

Bécs, jan. 20. (Saj. tud. táv.) Az uralkodó család mindent elkövet, hogy *Ferdinánd* Károly házasságát meg-hiusítsák. Ottó főherceg szigorúan meg-tiltotta, hogy bármit is tegyen e házasság érdekében. Orahosszat tárgyalt telefonon Ferdinánd Károly főherceggel, aki kijelentette, hogy végzetes következmény-nyel járhat, ha lemondani kényszerítik. Erről nem merték értesíteni a királyt s a családi értekezlet Mária Terézia főher-czegasszonytól ült össze. Itt azt hatá-rozták, hogy Ferdinánd Károly főherceg-nek el kell hagyni Prágát.

A főherceg ebbe bele is egyezett s megígérte, hogy nem fog részt venni az idei udvari bálon, hanem Ottó főherceg-gel a Rivierára megy.

Bécs, január 20. (Saját tud. távir.) Hivatalosan megczáfolják a *Ferdinánd Károly* főherceg házasságáról szóló híreket.

Keleti háboru.

New-York, január 19. Szjőuli távirat jelenti: Oroszország ráfogja a koreai katonákra, hogy ők hibásak a koreai zavarokban. A koreai kormány erre azt felelte, hogy Oroszország nem jogosítható fel arra, hogy koreai ügybe avatkozzék. Másik távirat szerint a benszülöttek heves magatartást tanusítanak a külföldiek iránt. Hír szerint mind nagyobb a feszültség Szjőulban. (M. T. I.)

Berlin, január 20. (Saj. tud. táv.) A kelet-ázsiai vajudó háborúról a leg-ellentétebb hírek keringenek világszerte. Biztos értesítés annyi, hogy *Oroszország* fegyverkezik s Japánban lelkesedéssel készülnek a háborúra.

A választási ankét első ülése.

Budapest, jan. 20. (Saját tud. táv.) A belügyminisztériumba összehívott vá-lasztási ankét, mely a választási refor-mok megvitatására ült össze, ma tartotta első értekezletét.

Az értekezleten Tisza István gróf el-nökölt s bejelentette, hogy s reformok alapjául tökéletes statisztika szolgálhat s ezen adatok beszerzése heteket vesz igénybe, tehát egyelőre csak arról hatá-rozzanak, miről szerezzenek be statisztikai adatokat. Többen felszólaltak a választási jog rendszeres kiterjesztése ér-dekében. Eötvös Károly, Rakovszky Ist-ván, Molnár János beszéltek hosszan rámutatva a választási jog határának ki-tágítására.

Gizella bajor hercegnő utazása.

Bécs, jan. 20. Gizella bajor hercegnő este vi-szatért Znaimból és délelőtt lánya látogatására Budapestre utazott. A bajor hercegnő holnap este ismét Bécsbe érkezik és 22-én Münchenbe utazik. (M. T. I.)

A Mannlicher feltalálója meghalt.

Bécs, jan. 20. *Mannlicher* Ferdinánd lo-vag, a róla elnevezett fegyver feltalálója, az éjjel 56 éves korában elhunyt.

Értéktőzsdé

Budapest, jan. 20.	
Oszták hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzalog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, jan. 20.	
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. jan. 20-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	119.—
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasuti kölcson aranyban 4 1/2%	91.25
Magyarvasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	98.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.50
Italméresi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	98.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcson	204.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcson	162.50
Oszták járadék papirban	100.30
Oszták járadék papirban	100.50
Oszták járadék aranyban	120.50
Oszták járadék	100.50
Oszták államsorsjegyek	155.—
Horváth magyar bank részvény	772.75
Magyar hitelbankrészvény	678.50
Oszták hitelintézet részvény	673.—
Párisi vista	19.08
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.10
Németbirodalmi márka	239.55
Londoni vista	95.22
20 márkás arany	23.48

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

1560—1903. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezen-nel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbírósnak 1903. évi V. IV. 108—4. számu végzésével Keledt József ügyvéd által képviselt Szabó és Hjnjal felperes részére *Márkus István és neje* alperes ellen 60 kor 24 fill. követelés s jár. erejéig elrendelt kiel-gítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 954 kor-ra becsült ingóságokra a nagyvá-rad-városi kir. járásbírósnak fenti számu vég-zése folytán az árverés elrendeltetik, annak a fel-foglaltatók követelése erejéig is, ameny-nyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán Nagyváradon Rulikovszki utcza 8 számu házban leendő megtartására határidőül *1904. évi január hó 22-ik nap-jának délután 2 órája* tüzetik ki, mikor a bi-ródlag lefoglalt butorok, s egyéb ingóságok a legőbbség ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követel-ését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korában eszkö-zötletett volna és ez a végrehajtási jegyző-könyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejele-téseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldött-nél vagy írásban vagy pedig szóval bejele-teni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Nagyváradon, 1904. évi január hó 5. napján.

Csathó Jenő.
kir. bir. végrehajtó.

Kedvező alkalom!
Mérsékelt olcsó árak!
Csakis szolid kiszolgálás!

**Fémjelzett
 arany és ezüst órák és ékszerek.**

Nickel és aczél órák.
 Fali lógony- és ébresztő órák
 Ezüst és china ezüst evőkészletek.
 Ezüst gyermek evőkészletek.

**Mindenféle alkalomra való
 értékes ajándék tárgyak**
 Szemüvegek,hev- és légsúlymérők.

Jól szervezett
óra- és javítóműhely.

Feltétlen jótállás.

Szilágyi Géza^{utóda}
 műórás,
 Nagyvárad, Szt. László-tér
 a Fekete Sas szálloda épületben.

Névjegyek

szép kivitelben, jutányos árban
 készítettnek
 a Szent László nyomdában,
 Szilágyi Dezső-utca 3. sz.

Hirdetmény.

A „Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság”

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.) elfogad
 betéteket könyvecskére és folyó számlára:
 6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os
 kamatot fizet.**

Előnyös feltételek mellett leszámítol
 váltókat.

Jelzálogra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre
 előleget ad.

Nagyvárad, 1903. december hó.

225

Az igazgatóság.

Belépési felhívás!

A »Nagyváradai Hitelbank takaré- és
 segélyszövetkezet« II-ik évtársulatába.

Belépni kívánók ezen szándékukat
 a »Nagyváradai Hitelbank r. t.« üzleti he-
 lysiségében (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)
 bejelenthetik. Befizetési hely ugyanott.

Minden egyes üzletrész 20 fillér —
 beiratási díj üzletrészenként, egy- és min-
 denkorra — 10 fillér.

A szövetkezet czélja a tagokat a
 tőkegyűjtésre serkenteni és a hitelt
 igénybevevő tagoknak olcsó kamattal
 — jótállás nélkül — hitelt nyújtani.

Befizetés mindennap — egész napon
 át, vasár- és ünnepnapokon d. e 9—10
 óráig eszközölhető a »Nagyváradai Hitel-
 bank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth
 Lajos-u. 10. sz.)

Nagyvárad, 1903 decz. hó 1.

**Nagyváradai Hitelbank
 takaré- és segélyszövetkezet
 igazgatósága.**

502

Sz. KOCSIS JÁNOS

férfi-szabó üzlete

NAGYVÁRAD, Szent László-tér, a „Sas“ kávéház
 mellett

Nagy raktár valódi **szövetekből**, melyekből **jutányos**
 angol, francia és honi **árakért** a legszebb,
 a legelegánsabb angol és francia szabás szerinti **uri ruhákkal** szolgálhatok.
 Egyben van szerencsém tudatni a tartalékos tiszt urakkal, hogy a kö-
 zös hadseregbeli egyenruhákat a legjutányosabb árakért alakítom át honvéd-
 egyenruhának.

Tisztelettel

606.

Sz. Kocsis János, katonai és polgári szabó.

Még egy pár napig tart

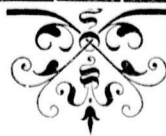
az eladás a volt Andriska-féle üzletben (volt Kunz József
 és Tsa helyiségben), most már minden árban eladjuk a
 raktárt.

1 méter csipke — — — — — 2 fillértől feljebb.
 1 » aljszínór — — — — — 1 » »
 1 matring selyem — — — — — 2 » »

— és a többi cikkek hasonló árban. —

Tisztelettel

Kovács L. és Társa

593